

– налагодження негласних зв'язків з подальшим входженням у безпосередній контакт.

УЯВНА ОБОРОНА, ЯК ОБСТАВИНА, ЩО ВИКЛЮЧАЄ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ

Курсант 205 навчальної групи **Мазуренко Н.В.**
Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права
Олійник О.С.

У будь-якому розвиненому правовому демократичному суспільстві людині забезпечується охорона прав та законних інтересів, визнається її право на захист від неправомірних посягань усіма незабороненими законом способами. Проте, трапляються випадки здійснення оборони від дій, які лише помилково, в силу обставинки, що склалася, сприймаються як суспільно-небезпечні. Такі випадки традиційно у кримінальному праві називаються уявною обороною, а Кримінальний кодекс України закріпив її як окрему обставину, що виключає злочинність діяння. Для правильного та ефективного застосування норми про уявну оборону доцільно з'ясувати сутність цього поняття. Саме цим зумовлена актуальність обраної теми.

Іноді особа, яка захищається, перебуває в ситуації, коли суспільно небезпечне посягання насправді відсутнє. Однак особа помилково сприймає таку поведінку інших осіб як суспільно небезпечне посягання, у зв'язку з чим заподіює тому, хто посягає, шкоду (наприклад, мешканцю, який заблукав і помилково намагалася зайти в чужу квартиру, тощо). Подібні ситуації називають уявною обороною, що пов'язані з фактичною помилкою того, хто «захищається».

Так, згідно ч. 1 ст. 37 Кримінального Кодексу України, уявною обороною визнаються дії, пов'язані із заподіянням шкоди за таких обставин, коли реального суспільно небезпечного посягання не було, і особа, не правильно оцінюючи дії потерпілого, лише помилково припускала наявність такого посягання.

Як і обставини, що виключають злочинність діяння, уявна оборона має свій склад злочину:

- діяння у стані уявної оборони вчиняються фізичною особою, яка досягла певного віку і є осудною;

- заподіюється шкода певному об'єкту, який взятий під охорону кримінальним законом;

- присутній наслідок та причинний зв'язок між діянням і наслідком. Тобто і під час злочину, і під час правомірного вчинку вчиняється певне діяння, проте в залежності від обставин, в яких воно вчиняється (місця, часу, способу і т.д.) визнається або суспільно небезпечним або корисним чи допустимим;

- наявність обставини, що виключає його злочинність, воно виражається у суспільно корисній або допустимій меті особи, наприклад, відвернути посягання, затримати особу, що вчинила злочин, усунути небезпеку тощо. У стані уявної оборони суб'єктивна сторона діяння проявляється у психічному ставленні особи до характеристик свого діяння та його наслідків.

Уявна оборона не тягне за собою кримінальної відповідальності, якщо обстановка, що склалася, давала особі достатні підстави вважати, що мало місце реальне посягання, а також, якщо особа не усвідомлювала і не могла усвідомлювати помилковість свого припущення. Умовами правомірності уявної оборони є те, що при уявній обороні заподіяння шкоди можливе тільки тому хто посягає; уявна оборона може здійснюватися для захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, а також суспільних інтересів та інтересів держави; не повинно бути ексцесу оборони (шкода має бути необхідною і достатньою для відвернення чи припинення посягання).

Якщо особа не усвідомлювала і не могла усвідомлювати помилковості свого припущення, але при цьому перевищила межі захисту та завдала тяжкої шкоди (зокрема, смерті або тяжкого тілесного ушкодження), що дозволяються в умовах відповідного реального посягання, вона підлягає кримінальній відповідальності як за перевищення меж необхідної оборони.

Якщо в обстановці, що склалася, особа не усвідомлювала, але могла усвідомлювати відсутність реального суспільно

небезпечного посягання, вона підлягає кримінальній відповідальності за заподіяння шкоди через необережність.

Обставини, закріплені у розділі VIII Кримінального Кодексу України, виключають злочинність лише свідомого і вольового діяння. Тобто вчинення діяння особою вимагає правильного, повного, адекватного усвідомлення його значення, умов і обставин, в яких воно вчиняється, а також можливість здійснювати волю, спрямовувати свою поведінку і керувати вчинками. Діяння, вчинені у стані уявної оборони, є вольовими, але навряд чи їх можна назвати свідомими, оскільки особа хибно усвідомлює обставину, що склалася і неправильно розцінює значення своїх дій та їхні наслідки.

Отже, уявна оборона буде мати місце, коли особа помиляється у реальному (дійсному) існуванні суспільно небезпечного посягання.

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРИВАТНОЇ ДЕТЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Курсант 202 навчального взводу Донецького юридичного інституту МВС України **Макушов В.Р.**

Науковий керівник: викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук **Меживой О.В.**

Досвід інших країн демонструє, що наявність крім державної оперативно-розшукової діяльності ще й альтернативної приватної детективної діяльності підвищує відповідальність державної правоохоронної системи при здійсненні розшуку та веденні слідства.

На даний час детективи діючи в рамках закону, добросовісно сплачуючи податки, самі повинні завуальовувати свою діяльність, наприклад, деякі детективні агентства займаються видавничою діяльністю, і для отримання інформації проводять журналістські розслідування. Посвідчення журналіста дає детективу більше прав і повноважень для збору інформації. Також детективні агентства реєструються як